

Jiyan

Kovara Yekitiya Jinên Kurdistan - Kurdische Frauenzeitschrift

Hejmar: 7, Sibat 1993, Biha: 2 DM

okuyucu mektupları * okuyucu mektupları * okuyucu mektupları**Jiyan'ı okuyunca
düşüncelerim değişti**

Saygıdeğer Jiyan çalışanları, Derginizin 4. sayısını tesadüfen okuma, inceleme fırsatı buldum. Doğrusu böyle bir derginin olması çok büyük eksikleri de giderebiliyor. Ben her zaman Kürtlerin kadınlara değer vermediğini düşünüyorum, daha doğrusu düşünüyordum. Kadınlar için yayınlanmış derginizi görünce tam olmasa da düşüncelerimi değiştirdim. Gerçi Kürt kadınlarının bir Jiyan'a değil bin Jiyan'a ihtiyaçları var, ama hiç yoktan da iyi. Beni çok sevindirdi. Okumak, ülkem Kürdistan'daki kadın sorununu yakından bilmek, incelemek, çözümünde çok çok az da olsa katkıda bulunmak için derginize abone olmak istiyorum. Ve mümkünse 4. sayının dışında bu güne kadar çıkmış tüm sayılarını göndermenizi istiyorum. Bundan sonraki çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Gülten-Leuchtenberg

**Mücadele ile
özgürlüğe kavuşacağız!**

Sevgili Jiyan çalışanları, Adım Selver. Kürdüm ve ben bütün kadın okuyucularımıza başımdan geçen bir olayı kısaca anlatmak istiyorum. Şunu da belirtmek isterim ki, biz kadınlar dünyanın her tarafında ve her yerinde, her zaman, her yönümüzle ezilmişizdir. Hep biz kadınları birer köle ve eğlence aracı olarak görmüşler, küçümsemişler. Bunun için mücadele ederek özgürlüğümüze kavuşacağımıza inanıyorum.

Bana gelince: Ben biraz terzi-

likten anlıyorum ve Kürdistan'ın büyük bir köyünden geliyorum. Köyümüzün bir terzi yoktu. Komşu köyde bir erkek terzi vardı. Türk köyüydü. Kadınlar zaten götüremiyordu. Erkeklerin oldu mu, o köye götürüyorlardı. Düşündüm ben de bu işi yapabiliyorum. Ama, kadın olduğum için, "halkın tepkisi ne olur" diye çekiniyordum. Bunu babama söyledim. Babam küplere bindi. "Bunu nasıl söyleyebilirsin, hem de kahvehanenin bitişiğinde çalışmak istiyorsun, sana güveniyorum, ama halk bir kız olduğun için hoş karşılamaz" dedi.

Ama direndim, babamı razı ettim ve evimize birbuçuk kilometre uzakta, köyün çarşısı dediğimiz yerde küçük bir atölye açtım. Duyan, gören her kafadan bir laf işitiyordum, "Bir kadının yeri evidir, böyle bir işe nasıl kalkışabilir, bunun sahipleri yok mu, babası buna nasıl izin veriyor, daha neler göreceğiz". Buna benzer birçok laflar duydum. Çoğu kişi hanımlarını ya da kızlarını bırakmıyorlardı. Neymiş, çarşının içinde kadınların gidip gelmesi ayıpmış. Bu nedenle telefon edip giderdim, evlerinde provasını yapardım. İşim çok da iyi gidiyordu. Bir kaç ay sonra babamı kıskırttılar. Babam dükkanı kapattırdı. Kadın olduğum için söz hakkım yoktu. Kapattım. Şunu söyleyebilirim ki erkek olsaydı bunların hiç birini işitmez, rahat çalışırdı. Peki, kadınların ne eksigi var? Becerdiği halde işi neden yapmasın, neden hor görülsün? Benim iş yerim kapandı, ama ben mücadeleye devam ettim.

Köyümde ve çevremde T.C. tarafından suçsuz, günahsız, mahsum insanlara işkence yapılıyordu. Bu insanların suçları sa-

dece Kürt olmaktadır. Bunlar beni etkiliyordu. Çevremdeki derneklerle ilişkiye geçtim. Derneğin, bana ve iki arkadaşıma ilettiği bildiri, gazete, dergi ve afişleri erkek kılıfına girip, gizlice kapılara bırakıyorduk. Bir süre böyle çalıştık. Bir gün köyün eski muhtarından yakalandık. Ona yalvarıp yakardık, bir daha böyle birşey yapmayacağımızı söyledik. Bir kaç gün sonra bütün köye destan olduk. Babalarımızın dövmesine razıydık artık. Ama halkın dedikodusu yine başladı. Yine kadınlığımıza yönelik saldırılar başladı. "Bir kadın, nasıl gece saat sekizde dışarda olur" diye. Bunun üzerine, yakalanacağıımızdan korktuk ve yurt dışına kaçtık. Aslında hapishanelerden ya da birkaç sopadan korkmadık. Ama bu dedikodular, insanı daha çok yıpratıyordu. Biz T.C.'nin tutukladığı kadınlara neler yaptığını da duyuyor ve biliyorduk. Yine kadın olduğumuz için, kadınlığımızdan korktuk. Tutuklanan bir kadını üstelik halk da küçümsüyor ve hor görüyordu. Yani, biz kadınların hiç değeri yoktu ve hala da yoktur. Her zaman ikinci sınıf bir insan olarak görülüyoruz. O halde artık başkaldırma, kimliğimizi tanıma da gecikmeyelim, örgütlenerek mücadele verelim.

Selver-Hagen

Kürdistan'da Köhneleşmiş Bir Gelenek:

B A Ş L I K

Zerin

Bizim toplumun insanlarına pek yabancı olmayan bu iki sözcük, kimi okurların tepkisine, kimi okurların da eski yaralarının deşilmesine, belki kimilerin de bu konuda duyarlı olmasını sağlayacaktır.

Geçmişte ve günümüzde bu ticarete çeşitli sevimli kıflar uydurulmaya çalışıldı; kızımızın geleceği, rahat bir yaşam sürdürmesi, eşinden ayrılması halinde kimseye muhtaç olmaması v.s.

Bu gün akli başında olan bir insan, bunların ne kadar gerçeği yansıttığını biliyor. Sık sık kendime bu soruyu sormuşumdur, neden Kürt toplumunda "başlık parası" bu kadar kök salmış? Acaba sadece yoksul toplumlara ait bir gelenek mi, şayet öyle ise yoksul toplumların bir çok iyi ve kötü değerleri hızla ezen kapitalizmin rüzgarına dayanamayıp silindiler, ama bizim Başlık eşittir Ticaret olgusu silinmedi, sadece kılıf değiştirdi.

Feodal toplumda fakir alleler için, kız çocuğu geleceğin garantisidir. Doğduğunda istenmeyen bir cins olmasına rağmen kızın güzelliği, hamarat oluşu, alış verişte değeri artırır. Tıpkı pazarlanan besli bir koyun gibi. Zengin ailelerde ise başlık bir şeref, gurur simgesi olarak değerlendiriliyor. Kızın kilosuna eşit değerde başlık istenir.

Oelend (başlık) eş anlamı itibarıyla sadece kadınların değerini biçimde kullanılır. Bir mala değer biçilir, alıcı değerine göre para ödeyip satın alır.

Ver parayı, al malı. Gittiği evde sürekli hasta olan veya istenildiği düzeyde randıman veremeyen kızı, yüzlerce kez kocası ve kayınvalidesi tarafından "sana bu kadar başlık verdiğime yazık!" denildiği olmuştur. Hepimiz, aldığımız bir mal çürük çıktığında aynı tepkileri gösteriyor muyuz?

Geçmişte ve günümüzde başlık parası ödenmeyen bir kız, yıllarca babası evinde rehin alınmıştır. Tıpkı borcunu ödemeyen bir esnafın malına el konulduğu gibi.

Babasının evinde uzun süre kalan bir kız, "tesadüfen!" hamile kaldığında, ya öldürülür veya sessiz sedasız oğlanın evine gönderilir. Bu kez başlık parası söz konusu olmaz,

bir an önce aile şerefi kurtarılmaya çalışılır. Tabii ailesinin gözünde de kızın değeri beşpara olur.

Geçmişte ve günümüzde başlık parası, binlerce yeni yuvanın yıkılmasına sebep olmuştur. Ekonomik sorunların insan psikolojisine olan etkilerini hesaplırsak, bu tür ayrılmaları neredeyse normal karşılayacağız.

Avrupa'da ise (bizim insanları kastediyorum) başlık eşittir ticaret olayı korkunç bir düzeye varmış. Binlerce genç Avrupa'ya gidebilmek veya kalabilmek için insanın tasavur edemeyeceği yük altına giriyor, daha doğrusu mecbur ediliyor. İnsanların Avrupa'ya geliş nedenlerini bir kenara bırakarak, bir çok genç Avrupa'ya periler ülkesi diye hayal ederken, kendilerini bir cehennemde buldukları bir gerçek. Avrupa'da kızını bir turist veya sığınmacı genç ile evlendiren aileler, kızına daha fazla değer biçer. Gerekçe: Kızımı büyütüp okuttum, geleceğini güvence altına almak bahanesiyle vs. Tabii ülkenin şartlarına ve para değerine göre bu ticaret farklı şekillerde yapılıyor.

Farklı kültürlerle sahip iki gencin omuzlarına ayrıca yüklü bir borç eklenince gerisini artık siz düşünün. Burada konunun pekişmesi açısından basit bir örnek vermek istiyorum. Geçenlerde bir tanıdık, kızını bir turist genç ile evlendirdi. Kız ve oğlan daha önce birbiriyle görüşüp, konuşup, anlaşmışlardı. Bizim tanıdık önce oğlan turist diye kızını vermek istemedi (başlık parasını kim ödiyeceğini düşündükleri için!). Oğlanın akrabaları, tüm sorumluluğu; yani masrafları yüklenince, bizim al-

le onbeş bin mark, altın ve dayalı döşeli bir ev istedi. İstenilen para alındıktan sonra, nikah ve düğün yapıldı.

Kız daha önce annesinin aracılığıyla babasından başlık parası almasını, gerekirse yıllarca çalışır, maaşının yarısını kendisine verebileceğini iletmış ve bir mal gibi satılmasını kendisine karşı büyük bir hakaret olduğunu anlatmaya çalışmış, ama nafile. Babası kızına öksüz veya dul olmadığını ve başlıksız giderse ailesine karşı büyük bir hakaret sayılacağını, ayrıca "oğlanın gelip hazır pastayı yemesine" de karşı olduğunu söylemiş.

Düğünden sonra bizim amca kendisine verilen başlık parasını, borç alınan ev eşyaları ve tüm düğün masraflarını, kızın çalışıp ödemek zorunda olduğunu öğreniyor; çünkü damadın çalışma izni yok! Amcanın öfkesini ve aldığı yanlış kararları artık siz düşünün!

Yanlış değer yargıları belki de iki gencin ayrılmasına da sebep olabilir. Örnekler saymakla bitmez. Güzel bir başlangıç cehenneme çeviren bu geleneğimiz hiç te söylendiği gibi genç çiftlerin geleceğini garanti altına almadığı, binlerce kez ispat etmiştir. Garantili ve sağlam bir evlilik, iki çiftin ortaklaşa kendi emeğiyle kurdukları bir beraberliktir.

Bu amaçla yarının gelin adayları ve anneler; gelin hep birlikte bu köhne geleneğimizi tarihin çöplüğüne atmak için, birlikte mücadele edelim. Kadınlık onurumuzu koruyalım, kadın cinsin bir meta gibi pazarlanmasına karşı çıkalım. Güzel değerlerimizi koruyup, BAŞLIK eşittir TİCARET'e karşı hep bir ağızdan HAYIR diyelim.

hükümet yetkililerine bile raslanabilmektedir. Her gün yüzlerce - binlerce halk sokaklara dökülmektedir.

Kuşkusuz, elde mumlarla yürümek, kınayıcı açıklamalarda bulunmak, gelinen bu aşamada, ırkçılıkla mücadele etmek için yeterli değil. Ama Kürdistan'da çok daha vahim sonuçlar doğuran, soykırım ve toplu katliamlara varan, T.C. güvenlik güçlerince kadınlara tecavüz boyutlarına ulaşan ırkçılığa karşı, değil bu kadar; bunun yarısını bile gerçekleştirebilen kaç insan (Türk insanı) çıkabiliyor?

Türk devletinin Kürdistan'da ve kendi metropol kentlerinde yürüttüğü ırkçılık, Almanya'daki yabancı düşmanlığı ile karşılaştırılmaz bile. Olsa, olsa Almanya'nın Nazi dönemi ve Yugoslavya'daki vahşetle kıyaslanabilir ancak.

Bugün Kürdistan'da ilan edilmiş bir kirliliğe sürüyor. Tek tek evler, 3 kişi, 17 kişi değil; tüm halk, tüm evler hedef alınıyor. Köyler yerle bir ediliyor. Tutuklananlar kayba karışıyor. Nazi vahşetlerini çağrıştıran toplu mezarlar ortaya çıkıyor. Kürdistan insansızlaştırılıyor, metropollerde yaşayan Kürtlerle - Türkler arasında düşmanlık tohumları ekiliyor. Kadınlar işkencelerde düşük yapıyor v.s. v.s...

İster istemez insan, Türkiye halkı nerede; yazarı, aydını, sanatçısı nerede, bu hızla yayılan şövenizm - ırkçılık karşısında ne yapıyorlar? diyeşi geliyor.

Bütün bu çirkinliklerin içyüzünü açığa çıkarmakla sorumlu olan Türk basını, Almanya'daki ırkçılığı kınayıp duruyor. Haklı da. Hele de Mölin'deki olaylar sırasında! Bunu kınamak elbette ki bir insanlık onurudur. Ama Türkiye'de olan bitenleri, kınanmasını biz hep yabancı basından mı göreceğiz? İnsanlararası iletişimin ve dolayısıyla dostluğun da, düşmanlığın da sağlanmasında önemli rolü olan basın ve basıncılığın saygınlık kazanması için, insanların doğru haber alma olanağını yaratması gerekir. Ne yazık ki Türk basını, bütün bu vahşetlerde sadece mehmecliği övmekte, yakıp yıktıları ev ve öldürdükleri insan sayısının artışından "büyük başarı" olarak söz etmektedir. Öte yandan, Kürt halkının namus anlayışının kadın faktöründe yoğunlaşmasını kullanarak, çıplak gerilla kadınlarını ve fuhuşa maruz kalan Nataşaları boy boy sergilemekten de kıvanç duymaktadır. Gerçekleri dil getirmeye çalışan çok az sayıdaki gazete ve dergi ise, rejimin

hışmına uğrayarak toplatılmaktadır. Basın da kendisine düşen görevi böyle yapıyor.

Biz, F. Almanya'da yabancı düşmanlığına karşı Alman kamuoyu ve aydınlarının yeterli duyarlılığı gösteremediklerinden şikayet ediyoruz, oysa Türk aydınlarından kimi bizzat ırkçılığın yayılmasında etkin rol alıyor, büyük ezici çoğunluğu ise suskunluğu yeğleyerek, sürdürülmekte olan ırkçılığın gelişmesine katkıda bulunuyor. Karşı koymanın onurluluğuyla cılız sesini duyurmaya çalışan aydın ise, yok denecek kadar azdır. "Kraldan Kralcı" örneği, Kürtten daha çok Kürt dostluğuna bürünen kimi aydın da, ileride ne olacağı belli olmayan karanlık oyunların senaryo hazırlığını yapıyor.

Yönettikleri ülkenin insanlarına, insanca bir yaşam vaadiyle yönetime gelen Türk Devlet yetkililerinin yaptıklarına gelince: Çoğu bilinen ve duyulan tutumlar olmasına rağmen, insanların bir daha üzerinde düşünmelerinin gereğini duyduğum için yazma zorunluluğunu hissediyorum. Daha evveline gitmeye gerek yok. Sadece şu bir yıl zarfında devlet yetkililerinin yumurtladıkları güzel sözlerinden ve toplatılmadan ele geçebilen basından yalnızca bir kısmını görelim.

- "28. Kürt isyanını nasıl bastırırsak, 29. yu da öyle bastıracağız" (Başbakan). "Kürdistan'da askerler evlere girerek kadınlara, kızlara tecavüz etmekte. Ne diyorsunuz?" sorusuna cevaben: "22 yaşındaki gençler böyle şeyler yapabilirler" (Başbakan).

- "Güneydoğu'da hergün bir gazeteci öldürülmekte" şeklinde bir açıklamaya karşın, "Bunlar gazeteci değil, terörist" yanıtı (İçişleri Bakanı).

- Kimin terörist, kimin halktan olduğunu ayırt etmek zor. Onun için terörle mücadele, Güneydoğu'da herkes için geçerli.

- Biz isteseydik, Şırnak'ı yerle bir ederdik - Biz isteseydik, yüzlerce insan öldürülebilirdi - Kontrgerilla yoktur, ÖHD (Özel Harp Dairesi) vardır. - Şırnak'tan sonra Cizre de tamam. (bir askeri yetkilisi)

- Kendine Türküm diyen herkesi, canileri kınamaya çağırıyoruz - Şehidimizin kanı yerde kalmayacak - Bu kanı dökenlerin aynı şekilde kanı dökülecektir. (Polislerce çıkarılan bir bildiriden)

- Alanya Kürtlere mezar olacak - Dişe diş, kana kan, intikam - Kürtler dışarı!.. (Polis cenaze törenlerinde atılan ve atılan sloganlar).

- Hakkari'de kardeşi ölen astsu-

bay, Hakkari askerleri hastanelik etti - Alanya'da cenaze törenleri sırasında can korkusuyla müftülük binasına sığınan Kürtlere yönelik toplu saldırılarda bulunuldu - Kürtlerin işyerleri yağma edildi - Kürt mahalleleri ablukada - Kürt mahallerine yoğun baskın (Adana) - Kürt krathanelerine baskın - Kürtler Antalya'da tedirgin - Turistleri korkuttukları için işyerleri değiştirilmiştir - (işleri ellerinden alınan isportacı Kürtlere atfen) - Dersim sözü terör suçu - Adana ve Antaf'yada doğu kökenlilere baskı arttı. 12'si güvenlik görevlisi, 61 kişi öldürüldü - Atatürk keşke "Ne mutlu Türküm diyene" yerine "Ne mutlu insanım" deseydi - söyleyen öğretmeni, öğrencisi okul idaresine ihpar etti. Öğretmen işten atıldı.

- Kürdistan'da doktorlar, korkudan işkence raporu veremiyor - Doğmamış bir bebek işkencede öldü - Kadınlar tecavüz baskısı altında - Doğum sancısı çeken kadın, gözaltına alındı - İzmir'de hamilelere polis eziyeti...

Bu sözler ve haberleri okuduktan sonra, yorumu okuyucuya bırakarak, Türk yetkililerine söylemeden gecemeyeceğim bir iki sözüm var.

F. Almanya'da ırkçılığın en belirgin simgesini oluşturan "Türken raus" parolasıyla yaygara kopardığımız yabancı düşmanlığı yanında, Kürtler için siz yetkililerin söylediklerine ne demeli? Alman Devleti'ni Türklerin cangüvenliğini sağlamaya çağırıyor ve haklı olarak kınıyorsunuz. Peki ya biz, Türkiye ve Kürdistan'da insanların cangüvenliğini sağlamak için kime çağında bulunacağız? Hergün onlarca insanın öldürüldüğü, faili meçhul cinayetlerinin doğal hale getirildiği (Türk yetkililerine göre, faili meçhul cinayetler sadece Çetin Emec, Bahriye Uçok, Turan Dursun, Muammer Aksoy ve Uğur Mumcu'dur) bir ülkenin yetkilileri, suskun aydınları, milliyetçileri hiç değilse, Almanya'da gösterilen (yetersiz de olsa) duyarlılığın onda birini yapabilecek misiniz? Önlem oluşturabilecek misiniz? Kontrgerilla kasaplarını oluşturan, katilleri besleyen, bir ulusun soykırımını hedefleyen bir hükümet ve o ülkenin insanları, önce kendi insanlık suçundan, kendi ayıplarından nasıl kurtulacağını düşünelim. Bunu her demokratın görmesi gerek. Yoksa tarih, buna fırsat tanıyanları ve de suskunluğu tercih edenleri, altından kalkamayacakları bir suçluluğa ortak edecektir.

Kaynak: Cumhuriyet, Azadi ve Gündem gazeteleri.

Öykü

///

Emine Erdem

YARALI KUŞLAR

Hep uykusuz kalırdım, geceleri geç saatlere dek. Çoğu tanımadığım akraba ya da tanıdıklar gece yarılarna kadar oturur, daracak iki odalı evde, bizim üç kardeş yattığımız odada -ne tad alırlar bilinmez- konuşurlardı. Biz, iki kız bir erkek, üç kardeş ise sesimizi çıkarmadan uykulu gözler, yorgun bir bedenle ayakta uyurduk neredeyse. Belki annemiz babamız da yorgundular, ama onlar bizim gibi yarı yabancı dilde ders denlemeyeceklerdi okulda. Sonra, bizler artık utanıyorduk okulda öğretmenlerimizden, arkadaşlarımızdan. "Yine hangi video filmini seyrettiniz?" ya da "Bu gece kaç film seyrettiniz?" derlerdi. Bizler gece nasıl, saat kaçta yattığımızı bilmezdik, bir biçimde kendimizi yataklarımızda bulurduk, sabahları annem bizi dürtüp, erken saatlerde uyandırmaya çalışırken. Okula giderken sokaklarda, taramvayda, sonra Neusserstrasse Gürtel'de otobüse bindiğimizde -yabancılar o kadar da az olmamasına rağmen - ilgiyle mi, düşmanlıkla mı bilinmez, bize bakarlardı kimi Almanlar... Yorgun, yarı uykuda otobüste giden bizler, mavi deniz gibi olabilecekti, ama çoğu zaman anlamsız, cansız bakan gözlerde başka iştilar arardık. Belki evlerimizdeki hoyrat ilişkilerden olsa gerek biraz şevkat beklerdik bu insanlardan. Düşmanlık olmasa bile, derin bir soğukluk duyumsardık bu nazar boncuğu cam gözlerde. Okulda hepimiz, iyi - kötü diye ayrılmadan aynı çuvala sokulurduk.

O gün üst geçitte tramvaydan inmiş, güle oynaya, yalnız başıma ol-sam inmeye hiç cesaret edemeyeceğim soğuk ve karanlık merdivenlerden iniyordum arkadaşlarla. Birden bütün merdivenlerin bulunduğu alt geçitteki bir avluda ellerinde zincirler bir grup Alman saldırdı bizlere. Dev gibi adamlar!

Bizlerse küçücük kız çocukları, bir iki cılız erkek sesi. Erkeklerle pek bir arada olunmuyor ya bizlerde. Örgülü saçlarımızdan tutup çevrelerinde döndürdüler bizi. Rengarenk dövme, pazulu güçlü kollar için küçücük serçelerdik biz. Erkek çocuklarının biz kızlara söken cılız seslerinin de hükmü kalmamıştı. Bir

çırpıda bir yığındık bir köşede. Bu dayak yüreğime otürmüştü, ama beni hiç bir şey yaralayamazdı gelip geçen insanların kayıtsızlığı kadar. Okula gittiğimizde bize gülen kimi Alman arkadaşlarımızı da unutamıyordum hala.

Öğretmenler için günün olayı bizdik. Bizim üzerimize ders verildi. Düşmanlığın ikelliği üzerine. "Biz de insandık" ama "bizim de ailelerimiz suçlu idi", "gettolarda oturmalıydılar", "yabancı düşmanlarına olanak yaratıyordu bu durum". A'nın, S'nin ya da M'nin cılız sesleri yaralarımıza ne ölçüde derman olabiliyordu.

Evde "işte bu gavurlar böyle, karışmayın aralarına" derken babam nasıl da haksızlık ediyordu A. S. ve M'ye.

Yemin ettim o gün. İntikam acı olacaktı. Hele saçlarını her taradığımda saç köklerimde duyduğum acı, beni çileden çıkarıyordu. Ben ne yaptım ki onlara? Burada doğmak neden suç olsun? Ben Türkçe'yi Almanca'mın yarısı kadar bile bilmem. Daha babamın geldiği köyü bile görmedim. Ne kadar ince olurlarsa olsunlar bileklerim, dünyada inattan daha güçlü bir şey olamaz. Hem de yemin ettim bir kez!

Okulda teneffüslerde her şey paylaşılır. Kızlar tuvaletinde de duydum. "Türkler de bir çeteye katılacaklar", "Yaralı Kuşlar"mış adı. Benden yaralı kimse olamaz. Evde de çok mutlu sayılmazdım, babamın hoyrat sevgisi, annemin sevgi dolu aşırı koruma duygusu, yetmiyordu evdeki yorgunluğumu dindirmeye. Ama her şeyden önemli duyduğum öfkeydi. Yediremiyordum kendime dayak yemeği...

Sordum arkadaşlarıma, belli etmeden ama, kimdi bu çetedeğiler. Nerede bulunabilirlerdi. Bir yandan kendimi aptallığa vuruyordum, öte yandan bütün antenlerimi açık araştırıyordum. Mutlaka katılacaktım bu çeteye. Hem adını da çok sevmiştim. "Yaralı Kuşlar". Daha başımdaki yaralar iyileşmemişti. Onlara katıldığımı kimse bilmemeliydi. Sıra kaşığı kaybolmalıydım.

İşte şimdi Köln'ün bir meydanında serseri kılık delikanlıları gördüm nihayet. Hepsini genç, sevimli, biraz

da korku salan kişiler. Yaklaştım yanlarına, en küçükleriyle aramda en az beş yaş fark var. Ama belki onların en büyüklerinden daha güçlüyüm, çünkü inadına güveniyordum. Kararıyım. Ne olursa olsun tutam tutam sökülen kara saçlarının hesabını sormak istiyorum, ölse bile...

"Hey" dedim "kim sizin çetebasınız?" Neşeli, küçümser gözlerle "ne istiyorsun yavrucak?" diye yanıtladılar beni bir başka soruyla. "Çetebaşı kim?" diye dırdım. - Şimdi düşünüyorum da ne kadar büyük bir tedbirsizlik, hatta delilik... Kim dinler onbeş yaşında cılız bir kız. - "Çetebasına götürülem seni", korkusuz "hemen" dedim. Bir arabaya bindik, tika basa. Bir süre arabayla gittikten sonra gözlerimi bağladılar. "yerimizi kimse bilmemeli" dediler. Polisiye film mi görmemiştim, her şeyi anlamaya yetirdi bu sözler. Kenar semtlerden birinde ışık nasıl gözlerimi kamaştırır diye düşündüm. "Reis" dedikleri en yaşlısı değildi grubun. Belki de en yakışıklıydı bütün kirine, serseri görünme çabalarına karşın. Böyle çeteyi kurduğunu yönettiği için hemen sevmiştim. "Söyle ne istiyorsun?" dedi sesini daha da kalınlaştırmaya, sertleştirmeye çalışarak. "Ben de yaralı kuşum, size katılmaya geldim!" "Bizde ölmek var geri dönmek yok!" "Ölüm bile vız gelir bana!" Sonra bütün çetelerde olduğu gibi beni de denemişlerdir herhalde. Girdim çeteye.

Tek kızım çetede... Kın doluydum biraz garip giyinen Almanlara karşı, biraz donuk, küçümser bakarlara karşı. Türklere düşmanlık ha,siz görürsünüz. Biz de tramvay duraklarına yakın pusular kuruyor, nazi sandıklarımızı cezalandırıyoruk. Sessiz sedasız bir adalet mekanizması işletiliyordu. Polis, mahkemeler böyle yavaş ve tarafsız davranırsa sonu buraya gelecekti tabi. Bize haberler geliyordu, her yerden. Seçmek zorundaydık kurbanlarımızı. Öldürmek yok, ama canından bezdirenceye kadar dayak vardı. Her dayak atıldıktan sonra, ceplerini de boşaltıyorduk kurbanların, yoksa nasıl yaşardık ki. Eskiden hiç aklımdan bile geçiremezdim önünden geçtiğim eski bir

evin bodrumunda bir çetenin banna-bileceğini. Saçlarını kesmiş, kazıtmıştım. Her dayaktan sonra arkadaşlarım, A, S, ve M geliyordu aklıma. Bu Alman arkadaşlarım da birgün elime düşse ve dövme zorunda kalsam ne yapardım acaba? Bazan da kardeşlerimin yorgun, uykusuz yüzlerini anımsıyordum, sonra babamın daha çocukluğunda kabalaşmak zorunda kalmış çalışan ellerinin şimdi yerinde olmayan kara saçlarının arasında gezinişi, annemin hep nasihat veren sıcak sesi. Yürek yumuşatmaya gelmez. Bir kez girdin çıkışı yok bu yolun. Zaten daha öfkem de geçmemişti. Çetede her bir arkadaşla aramızda sert ama sevgi dolu bir ilişki vardı. Ben şimdi de onların adlarını vermek istemem. Kalleşlik en sevmediğim şeydir. Onları arayıp bulan yaralı kuşlardan biri de bendim. Böylece bir yılı doldurdum arkadaşlarım arasında. Beni de kendileri gibi erkek sayıyorlardı yaralı kuşlar. Okula gittiğim günleri anımsardım da, nasıl rahatsız ederlerdi delikanlı bile olmamış erkek çocuklar.

Dayak atmaktan bıkmış, bir tatil yapmaya karar vermiş, bir Avrupa ülkesine, deniz kıyısı olan bir ülkede. Hissi kablül vuku ile hiç de fazla bir şey düşünmeden yanıma gayri ihtiyari aldığım pasaportumu sordu arkadaşlar baktılar, bunun uzatılması gerekli konsoloslukta ki vize alabilelim, dediler. Kendime çeki düzen verdim biraz ve konsolosluka gittim. Girişimde daha boğulur gibi oldum. Orada hiç de yararı yoktu Türk olmanın. Bu kadar canımızı ortaya koymuş dövülen Türklerin intikamını alan bana nasıl böyle sert davranırlardı. Ben tabii sadece kendi duygularıyla doluyordum. Nereden bilsin ki aptal kapıdaki memur, benim ne yararlı işler yaptığımı... Yalnız memurlar değil, orada bulunan Türklerin hepsi de küçümser, aşağılayıcı bakıyorlardı, sanki onların çocuklarının, yakınlarının intikamını alan yaralı kuş ben değilmişim gibi. Tabii onların beyincik hanımciik kılıklar karşısında benim erkekci kılığım affedilir olması gerekti.

Sonunda geldim pasaportumu uzatacak hanımın karşısına... "Ne o haspam, bu ne kılık? Kürtlerle aran nasıl?" lik kez böyle bir soru ile karşılaştım "Ne Kürdü" dedim. "Hadi hadi bilmezlikten gelme. Bu kılığa, Türk devletine karşı çalışır sonra da pasaport uzatmaya gelirsin değil mi? Pasaportunu uzutmamız için şu listedeki evrakları tamamla getir. Doğum yerin Muş. Kürtlere de kolay pasaport vreceğimizi sanma. Baban da gelse daha iyi olur." Tepem-

den aşağıya kaynar sular döküldü. Ben şimdiye kadar başka dil duymadım evimde. Ne babam ne de annem bana bu konuda bir şey söyledi. Ben hep kendimi Türk hissettim. Okulda Türk olarak acıdılar bana, ya da düşman oldular. Anadil dersi olarak Türkçe gördük. Şimdi birdenbire Kürt oluverdim. "Hey suratından düşen bin parça ne oldu?" "Çok önemli, gelin konuşalım" dedim. Bodrumdaki yuvarızda anlattım olanları. "Ha sen de hirposun demek" dediler ve güldüler. Bu kadar işi birlikte yaptık, her olayda ölüm alıp gidebilirdi bizi. Demir parmaklıklar arasına girebildik. Üşüdük birlikte. Aç kaldık rutubetli duvarlar arasında. Bu kadar mert,

zaman en dar günlerimde içimi ısıtan Frau E geldi aklıma. Almanca öğretmenimiz. Kocasından ayrılmış, kızıyla birlikte yaşayan E. Hiç korkmadan kapısının önünde buldum kendimi. Kapıyı çaldım açtı. Önce tabii tanımadı. Sonra gözleri yuvarlarından fırlayacakmış gibi şaşaklıklar içinde "sen ha neredeydin, geç içeri gel" "Hayatımda hiç bir zaman bu kadar yalnız, bu kadar yabancı hissetmedim kendimi, sizden başka gidecek yerim yok. Ne olur kovmayın beni. Bir yol bir çare bulacağım kendime." Sonra olanları anlattım. "Şimdi söyleyin kim Kürtler?" Sevgi dolu sıcak anlattı. Annemi babamı suçlamamamı istedi. "Ne yaparsınlar, onlar da bir korkulu

başoğmez, dost insanlar nasıl bir sözcüğü duyar duymaz değişiyorlardı. Kimbilir belki şakaydı, o kadar ciddiye almamam gerekirdi belki de. Beni bunca korumuş yanlarına almış, beni dövenleri canlarından bezdirmiş bu insanlar bu kadar ruhsuz olamazlardı. Bilmediğim bir halktansam bana ne. Onlarla beraber Türk olarak bir haksızlığa karşı direnmiyor muyuz. "Kürt" kaldı artık benim adım. Birden burada da yabancı oluverdim. Dayanılır gibi değildi. Hem kimdi bu Kürtler. Yıyıp birtiriyordum kendimi. Neden annem babam söylememişti. Ya da ben hiç dikkat etmemiştim. Nasıl yaralıydım. Eziktim, kimsesizdim. Şimdi küçücük bir kız gibi hissediyordum kendimi. Aralarında yabancı olduğum Almanlar... Sonra Türkler... Ne yapip etmeli öğrenmeliyim kim olduğumu. Ama önce çekilmeye hale gelen bu aşağılayıcı yalnızlığa itildiğim durumdan kurtulmalıydım... Bir yağmurlu ve karanlık gecede dönmedim geri. Artık ne sırtımı dayayacağım arkadaşlarım ne de başımı sokacağım duvarları rutubetli, soğuk bir bodrumum vardı. Kimbilir herkesin bir yabancılığı vardır. Ama bu karanlık, soğuk, yağmurlu gecede kimse benim kadar yabancı olamaz.

Nasıl üşüyorum, içim titiyor, ama dışardan değil üşümem. Birden her

ömür getiriyorlar ardlarında. Bak yabancı olmak nerelere sürükledi seni. Onlara da hak ver". Ama gene de affedemiyordum onları. Ben küçücük bir kız nasıl hazmedememişim. Onlar nasıl olur da artık yaşamadıkları bir ülkeden korkuları buralara kadar taşır beni öksüz, dalsız ortalarda bırakırlardı. Almanlar için yabancıydım. Türk olarak Almanlara karşı çıktım, orada da Kürt olarak yabancı oldum. Ama Kürt de yabancıyım şimdi. Ben hiç bir şeydim. Beni önce bin şey yaptılar sonra da o olduğum için düşman oldular.

Asıl yabancılık bende şimdi. Benim kökümde, Ailemde. Onlara dönmeliyim. Kavgam orada. Varoluşum da, yok oluşum da onlarda. İnadım var ya, yabancı olmak istemiyorum. Şimdi ben bin şey olmak istiyorum. Aslımı bilmek istiyorum. Onlar isterlerse yabancı desinler.

Belki bir gece daha dışardayım, sevgili öğretmenim. Ne kadar yurdumdayım şimdi onunla. Gece yağımda annemin ipek sesinin verdiği sevgi, babamın kaba saba çalışan ve sevgi dolu elleri, hep uyumak isteyen yorgun kardeşlerim, öğretmenimin sözleri ısıttı yüreğimi. Eve döneceğim.

EYLEM HABERLERİ...

Oberhausen

Dünyanın Bir Çok Ülkesinden Kadınlar Toplandılar

Kejal

Uluslararası Kadın Barış Arşivi (IFFA), 11-15 Kasım 1992 tarihleri arasında, Oberhausen kentinde "Uluslararası Kadın Barış Forumu" adı altında konferans düzenledi.

Konferansa Kuzey İrlanda, Etopya, Malta, Amerika, Kanada, eski Yugoslavya, Güney Afrika, Hollanda, İsveç ve Kürdistan'dan kadınlar katılarak, ülkelerindeki kadın sorununa yönelik açıklamalarda bulundular.

Kürt kadınları adına ülkeden Tülay Geyik ve Almanya'dan KOMJIN davet edilmişlerdi.

"İç savaşın, milliyetçiliğin, askeri şiddetin kadınların günlük yaşamına yansımaları" konusu altında dört ülkeden; Zagreb, Amerika, Etopya ve Kürdistan'dan davet edilen kadınlar, birer rapor sundular.

Gazeteci-politikacı Tülay Geyik, militarizmin ve devlet şiddetinin Kürt kadınlarının günlük yaşamına yansımalarını içeren bir konuşma yaptı. Daha sonra tartışma bölümüne geçildi.

5 gün süren forum olumlu ve samimi bir hava içinde sona erdi.

Köln

Yeşillerle Açık Oturum

•Rewşa

Uzun süreden beri Yeşillerle ilişki içinde olan KOMJIN, yabancı kadınlara yönelik toplantı ve oturumlarına da katılmaktadır. Bunlardan biri, Ekim ayında Köln KOMJIN merkezinden bir arkadaşın katılımıyla gerçekleştirildi. "Kadın Şiddeti Nasıl Yaşıyor" konulu açık oturumunu, Yeşiller milletvekili Marianne Hürten yönetti. Açık oturumda, KOMJIN'in yanısıra, diğer

Alman ve yabancı kadın gruplarından da 6 kişi katıldı. Alman kadın grupları genelinde, yabancı kadın ve genç kızların karşılaştıkları zorlukları, yasal dayatmaların kadınlar üzerindeki psikolojik etkilerini dile getirdiler. Başvurulması gereken yöntemler ve işlemler hakkında bilgi verdiler.

İran kadın grubundan katılan temsilci ise, İranlı kadınların dini etkilerden dolayı baskı gördüklerini ve bunun F. Almanya'da mülteci olarak başvuranlar için de gerekçe olarak kabul edilmesini belirtti.

Afrika kadınlar grubu adına katılan bayan ise, sorunlarının renklerinden kaynaklandığını ve bunu şiddetle kınadığını ve herkes tarafından da kınanması gerektiğini söyledi.

KOMJIN temsilcisi de, Kürt kadınlarının özellikle ülkede karşı karşıya bulunduğu devlet politikasını, baskı ve işkenceleri örnekleriyle belirtti. Kürt kadınların feodal yapılarından dolayı, başından geçen tüm şiddet ve tecavüzleri açıkça belirtmediklerini, suçlunun çoğu kez kadın olduğu şeklindeki imajdan dolayı, suskun kalmak zorunda olduklarını söyledi. F. Almanya'da yaşayan Kürt kadınlarının da zorluklarına değinen KOMJIN sözcüsü, buradaki yasaların olumsuzluklarını ve kadınlara yansımalarını dile getirerek, Kürtler için, özellikle kadınlar için sosyal hakların verilmesini, Kürtlerin ulusal varlıklarının tanınmasını dile getirdi.

Daha sonra dinleyicilerden gelen

sorulara yanıt verildi, karşılıklı bilgilendirmelerde bulunuldu. Bundan böyle, bu tür oturumların daha sık yapılması istendi.

Tülay Geyik ile Toplantı

Zelxê

Köln KOMJIN Birimi olarak, Oberhausen Kadın Barış Platformu'nun düzenlediği "Uluslararası Kadınlar Toplantısı"na Kürt kadınları adına katılmak üzere gelen Tülay Geyik ile 22 Kasım'da bir toplantı düzenlendi. Toplantının konusu, "Ülkede Kürt Kadın Örgütlenmesi ve Ortak Çalışmalarımız" konusu idi. 70'e yakın erkek - kadın kitlenin katıldığı toplantı oldukça canlı geçti. T. Geyik ülkedeki Kürt kadın örgütlenmesi konusunda karşılaştıkları zorluklara, rağmen mücadeleden yılmadıklarını dile getirdi.

T. Geyik bir kaç yıldan beri Türk ve Kürt kadınları ile ortak bir kadın grubunu oluşturarak çalışmalar yürüttüklerini, daha sonra Kürt kadınları olarak ayrılma gereğini duyduklarını söyledi. "Ulusal Demokratik Kadın Grubu" adı altında çalışmaların yürütüldüğü ve grupta her siyasi anlayıştan kadınların olduğunu ve bunun kolay olmadığını dile getirdi. Amaçlarının yığınsal, çoğulcu katılımcı bir kadın örgütünü oluşturmak olduğunu söyledi. Türk-

İye yasaları ve yetkililerinin kendilerinin karşısında en büyük engel olduğunu, "Kürt Kadını" terimini de bu yüzden kullanmadıklarını belirten T. Geyik, KOMJIN'in kendilerine örnek olduğunu ve burdan büyük cesaret aldıklarını, koordineli olarak çalışmalarının gerektiğini de sözlerine ekledi. "En büyük sıkıntılarımızdan biri de maddi olanaksızlıklardır" diyen Geyik, daha sonra gelen sorulara yanıtladı. Toplantının çoğunluğunu erkekler oluşturduğundan olmalı ki, soruların çoğu erkeklerden geldi. 30'a yakın kadın da katılmasına rağmen, onlardan gelen sorular azınlıkta kaldı. Ama herşe rağmen, oldukça ilgi ile izlendi.

Hagen

KOMJIN Birimi Kongresini Yaptı

Narin

KOMJIN Hagen Birimi 16 Ocak 1993 tarihinde genel kurulunu yaptı. Kongrede, KOMJIN Merkez Yürütme Kurulundan bir arkadaş da hazır bulundu. Yönetim Kurulu adına yapılan selamlama ve açılış konuşmasından sonra, kongreyi yönetmek üzere bir divan seçildi. Divan gündeme geçmeden önce katılanlar, Kürdistan'ın özgürlüğü için şehit olanların anısına, saygı duruşuna davet etti. Daha sonra bir yıllık çalışma, yayın ve mali raporlar sunuldu, üzerinde tartışıldı ve yeni yönetim seçildi.

Kongrede ülkede çetin koşullar altında mücadele veren ve bu uğurda tüm zorluklara katlanan kadınları maddi yönden destekleme kararı alındı. Bu karar doğrultusunda 500.-DM ülkede politik çalışma yapan kadınlara bağışlandı.

Kongre olumlu bir hava içinde sona erdi.

Berlin/Köln

Kürdistan Kadınlar Delegasyonu Toplantı

Makbule

Değişik kadın grupları, parti ve sosyal kurumlarla görüşme yapma amacıyla Avusturya ve Almanya gezisinde bulunan, altı kişiden oluşan Yekitiya Afretani Kürdistan delegasyonu, 25-30 Ocak 1993 tarihleri ara-

sında Berlin'i ziyaret ederek, bir dizi görüşmelerde bulundular. Sosyal İşler Senatörlüğü, Kadın Sağlık Merkezi, kadın sorunlarıyla ilgili Senato nezdinde sorumlu kadınlarla da görüşen delegasyon, kamuoyuna yönelik açık bir dizi bilgilendirme toplantıları da gerçekleştirdiler.

KOMJIN Berlin birimi olarak Güney Kürdistan'dan gelmiş bulunan delegasyona burada buldukları tüm hafta boyunca elimizden gelen yardımları yapmaya çalıştık. Son olarak da 29 Ocak 1993 günü geniş katılımlı bir toplantı düzenleyerek, Kürt kadınlarının Kürdistan'ın kurtarılmış bölgesindeki sorunlarını ve dış kamuoyundan beklentilerini dile getirme olanağını sağladık.

Yaklaşık 80 kişinin katıldığı toplantıya, ilgi beklenenden daha faz-

Şirin Amedi'nin açıklamalarından sonra, seyircilerden bir dizi sorular geldi. Bunlar arasında örneğin Kürdistan'da kadınların tahsil durumlarının ne aşamada olduğu, sağlık sorunları ve politik kurumlarda ne derece kadınlara şans tanındığı gibi sorular vardı.

Toplantı yaklaşık 3 saat sürdü ve çok olumlu bir hava içerisinde sona erdi. KOMJIN Berlin birimi toplantıda stand da açtı.

Yine Berlin toplantısına benzer bir toplantı, Köln'de gerçekleştirildi.

KOMJIN heyetle ilişkiye geçerek görüşmelerde bulundu ve 2 Şubat 1993 tarihinde KOMKAR ile ortaklaşa kamuoyuna açık bir toplantı düzenledi. Toplantıyı 50'nin üzerinde bir kitle izledi. Delegasyon üyeleri,

la oldu. Saat 19.00'da başlayan toplantı, KOMJIN Berlin birimi üyesi Evin'in açılış konuşmasıyla başladı. Evin, Kürt kadınların tarihinde ilk kez politik görüşmeler yapmak üzere, bir kadın heyetinin Kürdistan'dan yurt dışına çıktıklarına dik-katı çekerek, özetle şunları söyledi: "Kürt kadınlarının Avrupa ülkelerine gelerek görüşmelerde bulunmaları son derece sevindirici bir gelişmedir. Bu salt kadınlar için değil, aynı zamanda tüm Kürt halkı açısından olumlu bir adımdır. Kürt halkı tüm toplum kesimleriyle mücadeleye katılma durumundadır. Bundan kadınların küçümsenmeyecek bir rolü vardır." Evin arkadaş, sözlerini yurtdışında bulunan tüm Kürdistan'lı insanları Güney Kürdistan ile dayanışmaya çağırmasıyla tamamladı.

Delegasyon üyelerinin tanıtımından sonra ise Yekitiya Afretani Kürdistan Genel Sekreteri Şirin Amedi sözü alarak, Kürdistan'daki son gelişmeler ve kadınların durumu hakkında izleyicilere bilgi verdi; kadınların en çok acı çeken toplum kesimi olduklarına bir kez daha parmak bastı.

burada da Kürdistan'daki son gelişmeler ve öngörülen projeler hakkında bilgi verdiler. Her iki toplantıda da Kürdistan'ın her parçasından insanların katılımı gözlerden kaçmıyordu.

Dortmund

Tülay Geyik İle Toplantı

Sinem

21 Kasım 1992'de Dortmund'lu kadınlar, Uluslararası Kadın Arşivi'nin Oberhausen şehrinde yaptıkları toplantıya Kürt kadınları adına ülkeden gelerek katılan Tülay Geyik'i davet ederek bir bilgilendirme toplantısı yaptı. Hagen, Meschede, Dortmund şehirlerinden gelecek toplantıya katılan bayanlar, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda Kürt kadınlarının örgütlenme ve zorlukları konusunda bilgi alırlarken, ülkedeki kadınlara nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda da ciddi tartışma ve çözüm yolları arama yoluna gittiler.

Toplantıya katılanlar arasında (Devamı 15. sayfada)

Güllerimiz... Çocuklarımız...

• Kardelen

Yeni bir yıla daha girdik. Para, çok para istiyorum senden yeni yıl. Biliyorum; her kıtadan, her ülkeden, her cinsten, her ırktan, her kiliseden, her camiden, her sinagogtan, her evden, her fert senden para istiyor. Ama ben kendim için istemiyorum. Belki de kendim için; toplumdaki kendini beğenmiş para babalarının aşığılanmalarına maruz kalmanın

Beynimi binlerce karınca yiyiyor onları düşündükçe, tokmaklar vuruyor sağlı, sollu kulaklarımda. Bunlara çocuk demeye dilim varmıyor. Hani onlar bizim güllerimizdi... Hani geleceğimiz... Hayat kaynağımızdır? Benim hayat kaynağım kuruyor, bu "çocuk" denilen eserlerimizi görürnce. Hani, neşe içinde koşan çocuklar? Piri piri parlayan gözler...

hepsi kendine gelsin.

Güllerimiz... çocuklarımız...hepsi kurudu...

Yüreğimin yanması durdurmuyor bu acı kaderi. Acaba kader mi bu? Somali'deki çocuklarımız kurudu...

Ama dünyanın bir başka yerinde henüz kurumamış, boynu bükük güllerimiz var. El ele verin ne olur, kurutmayalım bu güllerimizi, Kürdistan'da tarlalara, dağlara yayılan, yaşam savaşı veren gelinciklerimizi... Kardelenlerimizi...

Herkesin hayatında etkilendiği bir olay vardır. Ya da öyle bir tablo ki; Yatsa da, uyusa da, yürüse de, konuşsa da, bu tablo gözlerinin önünden gitmez. Sanki beyine kazılır, yüreğe gömülür, gözlere perde gibi asılır.

Bu tablo, boynu bükük, boncuk gibi siyah gözleri olan, binlerce çiçeği temsil eden bir gelinciğe ait. Öyle bir parıltı var ki bu gözlerde, tüm insanlığa bedel, sayfalar dolusu yazıya. Baş eğmezlik, yıkılmanın, sürülmenin, aç kalmanın ezikliği var bu gözlerde, dünyaya haykırış, nefret var. Çocuk olduğu halde olgun davranmanın acı gülümseyişi, ama bunun yanında yine de çocuk olmanın o mazlum bakışı var. Hepsinden de önemlisi bize insanlığımızı hatırlatan, kalple duyulan, beyinle hissedilen, insanı gerçeğe döndürüp, kendine getiren şamar niteliğinde bir ezgi var.

Güller... Su gerekir büyümeleri için; Bakım, kök solumaları için toprak, özgürce solmaları için hava gerekir.

Peki çocuklar... Yemek gerekmez mi? Karda üşüyen ayaklarına ayakkabı, sırtlarına palto gerekmez mi? Dudaklarında donan gülüşü yamak, gözlerindeki parıltıyı canlandırmak için sevgi gerekmez mi? Ve en önemlisi, çocukların yaşayabilmeleri, koşup oynamaları için özgür bir vatan gerekmez mi?

İşte görüyorsun ya sevgili para, seni kendim için istemiyorum. Hayır, hayır sen sevgili olamazsın. Eğer sevgili olsaydın güllerimiz... Çocuklarımız solar mıydı? Yerküresi çiçiklerle dolar mıydı? Öyle bir devir yarattın ki para... Öyle bir dünya... Artık baş güvercinleri bile silahladılar. Rüzgarın tüm zeytin dallarını sildi süpürdü. Şimdi oralarda dikenler, kaktüsler, çocuk kasapları, Sadamlar, militarist güçler, Kontra-reiller göz alabildiğine uzanıyor.

Kathie Kollwitz

hinci ile, ya da sokakta giderken ayakları çıplak, açıktan, mideleri salgılanan asitlerle daha da yanarken, bu acının gözlerine vurduğu, bakarken insanlığından utandığım zavallılar için, ya da Somali'de: çocuk denilen, ama bu dünyanın bencilliğiyle acının, ızdırabın beyinlerine işlendiği, tüm dünyanın, medeniyetin, demokrasinin başarılarını(!) vücutlarıyla dünyaya haykıran kurutulmuş güller için.

Hani nerede?

Hani nerede bu parıltı Somali'de. Binlerce gözlerde sadece bir tek parıltı okunuyor; Beklenen, ama yavaş, yavaş acı vererek gelen ölüm.

Çiçiklik... Kimse duymuyor çiçikliği, dünyanın tam ortasında durup öylesine bir bağırarak istiyorum ki, büyü bozulsun; tüm diktatörler, insanlığın kanını emen sülükler, gözlerdeki parıltıları söndürenler, gülüşü dudaklarda donduranlar,

MÜLTECİ KADINLAR

Bêrivan

Günümüzde dünyada 17 milyon insan ülkelerinden kaçmış durumda. Bunlardan yüzde 90 gibi büyük bir bölümü kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Kaçış nedenleri ülkeden ülkeye farklılıklar teşkil ediyorsa da, bunları savaş, içsavaş, yoksulluk, zoraki yerinden, yurdundan edilme olarak saptayabiliriz. Sözkonusu çelişkilerin yaşandığı ülkelerdeki insanlar, ilk etapta yurtdışına bilinçli bir şekilde çıkmamakta, ya da bunu değişik nedenlerden ötürü göze alamamaktalar. Dolayısıyla sözkonusu göçler ilk etapta ülke sınırları içerisinde gerçekleşmektedir. Kaçmak zorunda kalan 17 milyon insandan sadece yüzde 5'i Avrupa'nın değişik ülkelerine gelmekte. Bunların sadece yüzde 1'i ise, Almanya'da iltica talebinde bulunmaktadır. Avrupa'nın diğer gelişmiş ülkelerinde bu sayı görece daha da azdır. Buna rağmen bu ülkelerdeki makamlar mülteci sorununu dünyadaki tüm gerçekliğin aksine, bir doğa afeti varmış gibi göstermekte... Birçok politik kısıtlamalar yapmaktalar. Oysa burada yaşanan durumlar, bir kaşık suda fırtına çıkaracak türden değildir. Zira bugün birçok "3. Dünya Ülkesi" Batılı ülkelere daha fazla mülteci barındırmaktadırlar. Bir karşılaştırma yapılacak olursa, Batılı ülkelerin, durumu nasıl çarpıttıkları ortaya çıkar. Örneğin: Almanya'da mülteciler genel nüfus içerisinde yüzde 1 oranlık bir yeri teşkil ederken, bu oran İran'da yüzde 3,6'ya, Pakistan'da yüzde 6'ya, Malawi'de (Güney Afrika ülkesi) ise yüzde 12'ye yükseldiği görülmektedir. Dolayısıyla dünya çapında yaşanan korkunç derecede büyük bir sayıyı oluşturan göçmen ve mültecilerin yüzde 90'ı sözkonusu "3. Dünya Ülkeleri" dışına çıkmamaktalar. Örneğin 1979 Afganistan Devrimi döneminde toplam 15 milyon Afganistan nüfusunun 6 milyonu, Pakistan ve benzeri komşu ülkelere sığınma durumunda kalmıştı.

Kaçmak zorunda bırakılan insanlar politik olduğu gibi ekonomik nedenlerden dolayı da ülkelerini terk etme durumunda kalmaktadırlar. Geri bırakılmış ülkelerdeki son derece çarpık ekonomik sistem, birçok insanı ülkesini terk ederek, geçimini sağlayabilecek başka ülkelere gitmeye zorlamaktadır. Ekonomik nedenlerle yurtlarını terk etmek zorunda olan insanların büyük bir çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların yüzde 90'ı ekonomik nedenlerden,

Desen Tekin Fırat

yani yoksulluktan dolayı ülkelerinden ayrılmak zorunda kalmaktadırlar. Yoksulluk, geleneksel üretim biçimini uygulayan, ülkelerindeki üretim düzenini yerle bir etmek isteyen ve "3. Dünya Ülkeleri"nin ekonomilerini çökertmeyi amaçlayan uluslararası sömürü düzeninin bir sonucudur.

Politik nedenlerle yurtlarını terk etmek zorunda kalan kadınların oranı yüzde 10'u bulmaktadır. Bu küçümsenmeyecek bir rakamdır. Uluslararası af örgütü ai'nin de saptığı gibi, birçok ülkede insan hakları aktivistlerinin büyük bir bölümü kadınlardan oluşmaktadır. Örneğin Arjantinli "madres de la Plaza de Mayo", Sri Lanka'daki Tamil "Kadın komiteleri", Güney Afrika'daki "politik tutuklular anne-babaların yardım komiteleri", Guatemala'daki insan hakları grubu GAM'deki kadınlar ve Türkiye ve Kürdistan'da insan hakları dernekleri çerçevesinde ve diğer insan hakları kurumlarında çalışan sayısız Kürt ve Türk kadınları...

Diktatörlüklerin, savaş ve iç savaşların yaşandığı ülkelerde, kadınlara uygulanan sindirme, mücadele-den yıldırma metodları ülkeden ülkeye farklılıklar teşkil ediyorsa da, genelde aynıdır ve ilk etapta kadının cinselliğini hedef almaktadırlar: tecavüz, cinsel organlara elektrik verme, kızlık kontrolleri, hamile kadınlara çocuklarını düşürme hedefiyle

ışkenceler, kadının cinselliğini içeren küfürler, aşağılamalar... Bir kaç örnek vermek gerekirse:

Birma'nın Nyammar şehrinde tecavüz ceza çöktirme yöntemi olarak uygulamakta; 1987 yılında halkın Budist dinini paylaştığı Tibet'in Lhasa kentinde barışçıl bir şekilde Tibet'in Çin Haik Cumhuriyeti'nden ayrılması için sokağa çıkan rahibeler, gösterilerinden dolayı salt dayak yeme, tutuklama ile kalmamış, aynı zamanda cinsellikleri hedef alınmış, sarkıntılıklara maruz kalmışlardır.

Suriye'de amnesty international'in tespitine göre 70 dolayında kadın erkeklere karşı koz olarak "rehin" alınmışlardır. Guinea'da kadınlar politik faaliyette bulunan eşlerinden ayrılmaya zorlanmaktalar.

Pakistan'da 1979 yılında çıkarılan Hudud Kanunu ile, kadınlara evlilik dışı ilişkide bulunmaları yasaklanmakla kalmamış, bu tutum içine giren kadınların kırbaçlama ve taşlanmaları da yasallaştırılmıştır. Tecavüze uğrayan ve bu nedenle hamile kalan kadınlara da bu yasa çerçevesinde muamele edilmektedir.

Etopya, Suriye vb. ülkelerde hamile kadınlara çocuklarını düşürene kadar işkence yapılmaktadır.

Ve Türkiye... Ülkemizin en büyük parçasını elinde tutan Türk devleti de yukarıda değişik ülkelerde uygulanan ve kadınların cinselliklerini he-

(Devamı 15. sayfada)

Kızıma bir gün uyku öncesi anlatmışım. O, bundan çok etkilenmiş, şimdiye dek benden onlarca kez anlatmamı istemiştir. Bir süre önce kızıma öyküdeki kişilerin ben, annem ve kardeşlerim olduğunu söyledim. O, çok üzülmüş ve birkaç gün sonra "demek anneler de hata yaparmış" dedi.

Buna hak vermemek elde değil. Ne varki bir çok anne, yaptığı çok şeyin çocuğu için kötü sonuçlar doğuracağını bilse kesinlikle yapmaz. Annelerimiz, genelde annelerinden miras aldıkları eğitim yöntemini uyguluyorlar. Süreç içerisinde kendisini geliştiren, eğitim konusunda annesi gibi düşünmeyen, annelerin sayısının da gün geçtikçe çoğaldığını gözardı etmemek gerekir. Eminim ki, canım annem yıllar önce yaptığı bir hatanın, benim için bu kadar kötü sonuçlar getireceğini bilseydi, kesinlikle yapmazdı.

Sekiz, dokuz yaşlarındaydım. Mahallemize bir polis ailesi taşınmıştı. Mahallemizde pek yabancı yoktu. Genellikle göçten önce yakın köylerde oturan ailelerdi. Bu yüzden, herkes birbirinin gelmişini geçmişini, yedi sülalesini tanırdı.

Bizim mahallemün konutları çoğunlukla kerpiçlerden yapılmış evlerdi. Beton veya taş evlerin sayısı çok azdı. Bunlar da, genelde yabancılara kiralanırdı. Bizim mahalle her yönüyle tanınmış bir mahalle olduğu için, yabancılar burada pek oturmayı sevmeylerdi (mecbur kalmadıkları sürece).

Bizim mahalleyi anlatmak başlı başına bir yazı konusu, ama, ben bazı özelliklerini anlatmadan geçmek istemiyorum.

Mahallemizde bir okul, bir lise, Hacı Nuri'nin değirmeni, meşhur hortlaklarla(!) dolu bir mezarlık, Apé Dursun'un sinekli bakkal dükkanı ve ucunun nerede bittiğini bir türü öğrenemediğim askeri kışla vardı. Hay Allah Bahçeli Evler karakolunu unuttuyordum -ki her zaman anmaya değer bir karakol! Mahallemizde bir günde dört mevsim yaşanırdı. Şöyle ki; bir uça kan gövdeyi götürün kavga, polis geldiğinde hiç bir şey yokmuş gibi yaralarını sarar, polisi işe karıştırmazlardı. Diğer bir uça çift davul, zurna, tulum eşliğinde çekilen renga renk halaylar ve bu vesileyle birbiriyle tanışan utangaç gençler, diğer bir uça semaverler etrafında kümelenmiş kadın toplulukları, yarışarcasına yaptıkları eliş ve ağızdan söylenen ağıt maniler, türküler. İşte böylesi bir mahalleye yeni bir komşu, üstelik Türk ve polisi gelmişti.

TUZLUK (*)

Dayıka Hetaw

İlk günler kavgalar kesildi, hırsızlar sofu olmaya başladı, herkes yeni komşuya iyi gözükme amacıyla alışık olmadıkları kılıflara girdi. Tabi bu uzun sürmedi. Polisin hanımı bir kere, hayatta çocuklarının bizimle oynamasına izin vermezdi; Türkçeleri bozulur, el ve ayakları bizimkiler gibi çatlar diye...

Çocuklar çabuk ilişki kurarlar demişler, çok doğru. Bizler çok iyi arkadaş olduk. Polisin hanımı mahalleyi önce pencereden, sonra kapıdan, daha sonra da bahçe duvarı üzerinde seyretmeye başladı. Beklenmedik bir şekilde mahalledeki kadınlarla arkadaş oldu.

Yeni komşunun mahalleliliği ilişki kurması, kadınlara cesaret verdi. Ve bir gün yeni komşuya hoşgeldine gitmeyi kararlaştırdılar. Onların gideceğinden tesadüfen haberim oldu. (Annem, babama söylerken duyduğum). Kimse çocuğunu götürmeyecekti, çocukların dışarda oldukları bir zamanda veya onların oyuna konsantre oldukları bir anda tek tek gideceklerdi. O gün, annem bana 25 kuruş verdi ve akşama doğru kazları kümese koymamı tembihledi. Herkese bir görev vermişti. Kendisi Cemile ile birlikte başsağılığına gidecekmiş!

Ben annemi kuzu kuzu dinledikten sonra çıktım, uzaktan polisin evini gözlemeye başladım. Kadınlar tek tek veya çiftler gitmeye başladılar, çocuklar farketmesin diye. Bir süre sonra ben de çocuklardan gizli gittim. Kapı açıldı. Önce girmeye yeltendim, hemen aklıma görgü kurallarına aykırı hareket ettiğim için, cezam daha da sertleşir diye kapıyı çaldım, kadın çıktı. Ben haberim yokmuş gibi: "Annem burada mı acaba?" dedim. Kadın: "Evet burada gir içeri" dedi. Ben içeri girince tüm kadınların neşesi kaçtı. Mideleri bulanıyormuş gibi yüzlerini ekşittiler.

Ben normal bir davetli gibi, tin-tin annemin yanına oturdum. Bir kaç dakika ortalık sessizleşti. Annem sessizliği bozdu, Kürtçe bana: "Eve gittiğimizde seninle konuşurum, inşallah bizim burada olduğumuzu başka çocuklara da yaymadın?!" Ben, süt dökmüş kedi gibi kafamı salladım. Polisin hanımının bir an önce içeriye girmesi ve gergin ortamın bozulması için içimden dua ediyordum. Duam kabul oldu. Kadın elinde bir çay tepsisiyle içeri girdi. Kadınlar hiç bir şey olmamış gibi kaldıkları yerden devam ettiler. Bana ikram edilen şeyleri yedikten sonra, ortam bana sıkıcı gelmeye başladı, artık çıkmak istiyordum. Ama herbirisi kaç göz, el hareketleriyle oturmamı emrediyordu.

O ara masanın üzerinde duran porselen figürler dikkatimi çekti, bir tanesini elimi uzattım, annem:

"Runê!" (otur) dedi. Beni korkunç bir merak saldı, acaba ayakkabı, domates, biber, insan şekilleri nedir? Oyuncak olmadığına kesinlikle emindim. Çünkü oyuncuğun, masanın üzerine konulmayacağını biliyordum. Ben onları çözmeye çalışırken, polis hanımı, birisini alıp soyulmuş salatalıkların üzerine tuz ekti. Benim merakım daha da artmıştı; nereden tuz konuluyor, delikleri nerde, bu şekillerden nasıl tuzluk yapılmış vs. Hiç bir şey beni ilgilendirmiyordu, tek amacım bu tatlı figürlere dokunmaktı.

Annemlerin vedalaşmak için ne zaman ayağa kalktıklarını bilmiyorum, bildiğim tek şey herkes ayaktaiken tuzluklardan birini kaptığım gibi cebime sakladım. Arkada veya önde çıkarsam biri fark eder endişesiyle, kadınların arasına karışıp çıktım. Dışarda sanki evin duvarları, surlar, ağaçlar, herkes ama herkes benim cebimdeki şeyin ne olduğunu görüyormuş duygusuna kapıldım, saklamak istiyordum. Annemden önce gelip, tuvalete, daha sonra tandırtağa sakladım. O gün, tuvalete giren çıkan insan sayısı diğer günlerden oldukça fazlaydı. Saklandığım yerde olmadık şeyler düşündüm. Tuzluğu kırmak veya saklamanın bir çözümü olmadığını, çünkü kadın tuzluklardan binnin kaybolduğunu fark ettiğinde belki anneme sorabilir, o gün benim dışarda misafir çocuk yoktu. Annem böyle güzel bir tuzluk almayacak ve suçum büsbütün ağırlaşır korkusuna kapıldım. Avucumdaki tuzluk bir kor parçası gibi elimi yakıyordu. Her şey benim gözümde canlanmıştı, beni gözlüyor, duvardaki asılı kalbur, elek, merdane, oklava, başıma kalkıp iniyordu sanki.

Bir ara ablam avazı çıktığı kadar bizi akşam yemeğine çağırıyordu. Her gün ablam yemek borazanı çalışmadan, ben rahmetli babamın yanında veya solunda yerimi kapardım. Kardeşlerimle hergün bu yüzden kavgamız olurdu. O akşam bir şey yiyemedim, bu babamın dikkatini çekmişti. Eliyle başıma dokundu, ateşimin olup olmadığını tespit etmek için. Annem hemen müdahale etti: "Neden iştahı olmadığını ben çok iyi biliyorum, biz bize kalınca onunla konuşacaklarım var" dedi. Kardeşlerimi bir merak saldı, herbirisi bir taraftan bana sorular sorup ne yaptığımı öğrenmek istiyordu. Kardeşlerimin elinden zor bela kurtulup, divanın altına saklandım; elimi hiç cebimden çıkartmıyordum, saklandığım yerde uyuyakalmıştım.

Gece yarısı annem ve babamın

sesine uyandım, üzerimde pantolon yoktu. Annemin elinde bir ayakkabı, başındaki leçeği bir kenara kaymış, öfkeden yüzü korkunç bir şekil almıştı. Babam kollarını açmış önünde siper olmuştu. Ben hemen babamın arkasına saklandım. Gürültüden kardeşlerim de uyanmıştı. Yorganın altında meraklı kafalar girip çıkıyordu.

Babam annemi yatıştırmıştı. Ertesi gün benim tuzluğu götürüp özür dilemem konusunda annem ısrar ediyordu. Öyle de oldu. Ben o gece kesik kesik uyuduğum için, hiç uymadığımı zannediyordum. Sabah çok yorgun ve mahçuptum. Her gün büyük bir tantana ile uyanan kardeşlerim (sekiz kardeşiz) o gün erkenden uyanıp giyinmişlerdi çabucak. Kahvaltılarını yapıp herkes bir yere dağıldı. Nereye gideceklerini, daha doğrusu ne yapmak istediklerini tahmin ediyordum.

Annem sofrayı topladıktan sonra beni önüne katıp polislere götürdü; gitmek istemiyordum. Polisin çocuklarıyla ve hanımıyla göz göze gelmekten korkuyordum. Ağlamam beş para etmedi, gidecektim!

Sokak تنها idi, buna sevinmiştim. Annem kapıyı çaldı. Kadın çıktı ve şaşkın bir halde: "Sabahın bu saatinde hayırdır?" Annem: "Hayırdır, size nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum" deyip tuzluğu ve beni gösterdi ve bir yandan beni dürtüyordu ki özür dileyeyim. Benim boğazım sanki düğümlemişti. Soğukta titreyen bir insan gibi tir tir titriyordum. Kendimi o kadar ağır hissediyordum ki yere düşmekten korkuyordum. Kadın anneme sert çıkıştı: "Ayıp değil mi komşu, ne var bunda, bunun bu kadar büyütme gerek var mıydı!"

Bir ara gürültü ve sesler duydum, arkama döndüğümde ne göreyim, mahallenin tüm çocukları duvarın üzerinden bana bakıyorlar. Ben başladım sesli ağlamaya, nasıl ağlıyorum anlatamam. Annem ne yapacağını şaşırıp, çocuklara kızıp bağırılmaya başladı. Polisin hanımı beni kucaklayıp teselli etmeye çalıştı. "Ben zaten bunu sana hediye edecektim, iyiki de sen kendin seçip aldın, sana başka şeyler de hediye edeceğim" deyip tuzluğu geri elime sıkıştırdı. Hirsmandan tuzluğu alıp önce duvara savurdum, sonra ayaklarımla çiğnemeye başladım. İçim halen rahat olmamıştı. Annem hiç bir şey söylemiyordu, sadece dudakları kıpırdıyordu; dua ediyordu.

Ben eve geldikten sonra divanın üzerinde yıkılıp kaldım. Ağlamaktan olacak her halde uyuyup kalmıştım.

Uyandıgımda ikinci vaktiydi, babam işten dönmüştü. Ben uyurken annemle tartışmış, kardeşlerim beni kızdırmamaları için uyarılmış. Sesim kalınlaşmıştı; çocukların gülmesi için bir bahane olmuştu. Mahalledeki çocuklar ve kardeşlerim aylarca beni kızdırdılar, tuzlukla ilgili çeşit çeşit adlar taktılar, sofrada önüme tuzluk koyup beni kızdırırlardı. Ne kayboldu önce bana sorulurdu, veya özellikle bazı şeyleri saklayıp bana psikolojik işkence yapırlardı.

Aradan yıllar geçtikçe ve daha güncel şeyler çıkınca, kardeşlerim benim tuzluk hikayemi unuttular, ama ben hiç unutmadım.

Bugün 34 yaşındayım ve tuzluklara karşı antipatim halen devam ediyor. Evimde bir tane tuzluğum dışında, misafirlere için de tuzluğum yok. Bir tuzluğa dokunduğumda içimde bir ürperti başlıyor. Belki yanlış düşünüyorum, ama bu kadar bir süreden sonra tuzluklara karşı sempati duyacağıma hiç inanmıyorum.

Ama beni sevindiren bir olay, kızım güzel tuzluklar almamız için ısrar etmiyor ve güzel tuzluklar olmasa da olur görüşünü paylaşıyor.

(* Bu öyküden ziyade, yıllar önce yaşanan gerçek bir olaydır.

Gazeteci-Politikacı Tülay Geyik:

“Kürt kadınları, Kürt halkının özgürlük mücadelesine destek vermek ve bu mücadeleyi kimlikleriyle yürütmek zorundadırlar

“Uluslararası Kadın Barış Arşivi”nin Oberhausen kentinde düzenlediği “Uluslararası Kadın Barış Formu”na davetli olarak katılan gazeteci-politikacı Tülay Geyik ile arkadaşımız Seyran bir röportaj yaptı. Röportajı aşağıda yayınlıyoruz.

JİYAN Redaksiyonu

— *Çalıştığınız Kadın Grubu ne zamandan beri var, grup hakkında kısa bilgi bize verebilir misiniz?*

— İstanbul’da Ulusal-Demokratik Kadın Grubu adı altında iki yıldan beri süren bir çalışmanın içindeyim. Bu Kadın Grubu içinde değişik düşüncelerden, değişik kesimlerden Kürt kadınları var ve iki yıldan beri örgütlenme konusunda çalışmalar yürütüyorlar. Şimdi dernek kurma aşamasına gelmiş bulunuyoruz.

— *Neden Ulusal- Demokratik bir kadın örgütlenmesi temelinde mücadele veriliyor?*

— Kürt kadınları gerek Kürdistan’da gerekse Avrupa metropollerinde diğer ülke kadınlarından çok farklı bir sorunla karşı karşıyalar. Çünkü onlar ezilen, sömürge bir ulusun özgürlük mücadelesi veren bir ulusun kadınları ve bu nedenle ulusal kurtuluş onların kadın olarak kurtuluşlarının önünde bir engel olarak duruyor. Gerek Kürdistan’da gerekse Türkiye’de Kürt kadınları bir yandan Kürt halkının özgürlük mücadelesine destek vermek, onun içinde aktif olarak yer almak, öte yandan bu mücadeleyi kendi kimlikleriyle, kendi örgütleriyle yürütebilmek gibi bir sorunla karşı karşıyalar. Türk devletinin Kürt halkının bir bütün olarak örgütlenme hakkını, kimliğini ve diğer haklarını tanınamasının olumsuzluklarından, Kürt kadınları da paylarını alıyorlar. Legal olarak örgütlenemiyor, kendilerini ifade edemiyorlar. En ufak demokratik haklarını kullanmak istediklerinde bile çok büyük bir baskıyla karşı karşıya kalıyorlar.

— *Talepleriniz nelerdir? Bu konuda bilgi verebilir misiniz?*

— Bağımsız Kadınlar Grubu ya da

Geyik’in katıldığı toplantıdan bir görüntü

başka bir deyişle şimdi koyduğumuz bir isim “Ulusal - Demokratik Kadın Grubu’nun” istemleri, bir yandan Kürt halkının özgürlük mücadelesi içinde Kürt kadınlarının kendi örgütünü yaratmaları, kendi örgütleriyle mücadeleye katılmaları, öte yandan ulusal kurtuluşun Kürt kadınlarının kendi demokratik haklarını, toplum içindeki- demokratik bir toplum içindeki- kendi varlıklarını güvenceye almak doğrultusunda bu günden mücadele etmek. Biz en basit haklardan başlayarak en geniş haklara varıncaya kadar çok geniş bir hedefler yelpazesi düşünüyoruz. Kürt kadınlarının ana dil eğitimi haklarından, ana dilde sağlık hizmeti hak-

kindan tutunuz da, Kürt yurtsever örgütlerinde sağlıklı bir Kürt kadın perspektifi oluşturmaya varıncaya kadar çok geniş bir çerçevede mücadele etmeyi düşünüyoruz. Ben de elimden geldiğince bu mücadeleye katkıda bulunmaya çalışıyorum.

— *Bu söyleşiden dolayı size çok teşekkür ediyor, mücadelenizde yalnız olmadığınızı, ülkedeki arkadaşlara iletmenizi rica ediyoruz.*

— Ben de paralel yürüyen bu mücadelede er geç başarılı olacağımıza inanıyor, yurt dışındaki başarılı çalışmalarınızın haberini bekliyoruz.

MÜLTECİ KADINLAR

(Baştarafı 11. sayfada)

def alan uygulamaların hepsine yıllardır sistematik bir şekilde baş vurmaktadır. Politik faaliyette bulunan kadınlar kızlık kontrollerinden geçirilir ve yargılanırken, hamile kadınlara cinsel ilişkide bulunup bulunmadığına dair kontroller yapılarak, "kadınların rahimlerinde kocaları aranmaktadır". Ve kadınlar son dönemde Kürdistan'da olduğu gibi öldürülmekle kalmıyor, cesetleri çirniçiplak soyularak ırkçı ve seksist televizyon ekranlarının, boyalı basın çekim merkezini oluşturuyor. Kürt kadınlara yapılan sarkıntılık ve tecavüzler ise artık sıradan bir olay halini almıştır günümüzde.

Yukarıda sıralanan örneklerden de anlaşıldığı gibi, baskıcı, işgalci devletler, kendisine karşı en ufak bir kıpırdanışı boğmak için her türlü iğrençliği yapmaya hazırlar ve cinsel işkencelerle kadınlar üzerindeki iktidarlarını kanıtlama çabasındalar.

Görüldüğü gibi, insanların ülke-lerinden kaçışları sebepsiz değildir. Sözkonusu antidemokratik şartlar, yoksulluk ve benzeri nedenler insanları yurtdışına çıkmaya zorluyor. Kadınlar ise tüm bunların yanısıra bir de sexizmin, cinselliklerinin kurbanı oluyor, onurları ayaklar altına alınıyorlar.

Bu şartlarda değişik Avrupa ülkelerine ulaşan ve sığınma talebinde bulunan insanlar binbir türlü zorlukla, horlanmaya karşı karşıyalar. Hele bunlar kadın ise... Zira demokrasi konusunda mangalda kül bırakmayan Avrupa ülkelerinde de kadınların geldikleri ülkelerde "cinselliklerinin" hedef alınması, tecavüze uğramaları vb. sığınma yasasından yararlanmak için geçerli ve yeterli sebep olarak kabul edilmiyor, tanınmıyor. Aksine Avrupa ülkeleri, sığınma yasasını kadın ve erkekler için daha da kısıtlamaya gitmekte; sınırları çevresine büyük setler çekmekte. Bununla da kalınmayarak, bu ülkelerdeki politik yönetimler insanların dikkatini ülkelerindeki iç sorunlarından saptırmak için, mültecileri, yabancıları faşist örgütlerin ve kişilerin hedef tahtası durumuna getirmektedir.

Batılı ülkeler, ülkelerine gelmek zorunda kalan sığınmacıları ele alarak demogoji yapmakta ve bunda da son derece başarılı olmaktadır. Bu ülkeler "3: Dünya Ülkeleri"ne uyguladıkları kolonyalist ve neo kolonyalist politikayı ektiklerinde, günün birinde ne biçceklerini hesaplamış olmaları gerek.

ISMARLAMA EVLİLİKLERİN DİĞER YÜZÜ • Senem

Milliyet Gazetesinin 6 Ocak tarihli sayısında, Adana'da görücü usulü ile evlenen ve sonu boşanmayla biten 27-21 yaşlarındaki çiftin hikayesini okurken, son yıllarda bu nedenle artan boşanma ve geçimsizlikler üzerinde düşünmekten kendimi alamadım.

Evlilik sosyal bir birlik ve kurumdur. Bizim toplumumuzda bu tür birlikteliklerin uzun sürmesi toplumun "ne olursa olsun yürütülmelidir" anlayışına dayanmaktadır. Yürütme çabası da genellikle kadından istenmektedir. Yuvarın dişi kuş tarafından yapıldığı sanılır. Dişi kuş da nedense hep başkalarının öneri ve beğenisi ile seçilir.

Bu sosyal kurum, bazen anababalar tarafından ticari bir kuruma da çevrilir. Bu, ülkede olduğu gibi Almanya'da da yaygındır. Ülkeye giderek kız çocuğuna damat, erkek çocuğa gelin arama gibi. Evliliği, yani yılların anlaşmalı birlikteliğini yaşayacak kişilerin seçimine anababanın ya da başkalarının karışması hoş olmadığı gibi yalıştır da. Anababanın birçok konuda çocuğuna yol göstermesi, yardımcı olması ayrı bir konu, hatta saygı olayı da ayrıdır. Ama uzun süreli bir birliğin nedeni veya bu birlikte yaşamının yürüme ve bozulmasında daha baştan çocukları yanlış adım attırmaya teşebbüs olayı da ayrı ve yanlış şeylerdir.

Belki ülkedeki insanlar, Almanya'nın sosyal ve gelişmiş bir ülke olmasından dolayı, kendi çocuklarının bu refahtan payını alacaklarını düşünerek, bu tür tanımadan evliliklere hayır demiyor, önyak oluyorlardır. İsmarlama evlilik dediğimiz evliliklerin diğer yüzünü de hesaplamıyorlardır.

Almanya'da büyüyen çocuklar tek toplumun gelenek-göreneklerine göre yetişmiyorlar. Onlar çok kültürlü bir toplumun çocukları ve ülkenin tek tarafı, dar çerçeveli yetiştirme tarzından uzak büyüyorlar. Bu nedenle de ülkeden gelen kişiyle uzun süreli anlaşmalı birliğin sürmesinin de yüzde ondan fazla olmayacağı açıktır.

İsmarlama evlilikte zor durumda kalan yine kadındır. Gelen kişi erkek de olsa kadın da olsa, yabancı bir ülkenin yabancılara yönelik yasalalarına göre oturumunu ve diğer haklarını kullanır. Böylesi bir evlilikte eşiyile anlaşamayan kadının kocası tarafından terk edilip yalnız kalması, hele bir de dil bilmediği için, haklarının ne olduğunu araştıramaması ve ülkeye geri gönderilmeye karşı karşıya kalması azap verici bir durumdur.

Toplumumuzun erkeği dışarıya yönelik eğitmesi, ona bu görevi vermesi, erkek için kendini kurtarma, çare bulma avantajı olurken, evcil ve boyun eğen olarak eğitilen kadınlarımız da için kurbanı durumunu yaşarlar. Böylesi durumlara düşen, evlilik için getirilip terk edilen kadınlarımızın sayısı oldukça fazla. Almanya'dan giderek ismarlama evlilik yapanlar "ya tutarsa" anlayışıyla hareket ediyorlar. Kızlarını vörenler de markların cazibesine kanarak bu işe okey diyorlar. Oysa Almanya'dan giden için bu evlilik bir deneme evliliğidir. Sonucu boşanma ile bittiğinde kadının Almanya, ya da ülkede ne duruma düşeceğini, dul kadın kavramıyla yaşayacak kadının ne gibi tehlike ya da hoş olmayan olaylarla karşılaşacağını düşünmez bile... Ana-babanın kız çocuğuna fırsat vermemesi, deneme safhasını nikahtan önce yapmaması yasak koyması, kadının toplumdaki konumuna zarar verirken erkeğe de avantaj getiriyor.

Davulun sesini uzaktan dinlerken kimin için çalındığını da sormak, ona göre ritmine ayak uydurmak gerekir.

DORTMUND...

(Baştarafı 9. sayfada)

KOMJIN temsilcisi de bulunuyordu. Temsilci yurt dışındaki Kürt kadınlarının, ulusal varlıklarının tanınmamasından kaynaklanan zorluklarına

değindi.

Kürdistan ve Almanya'daki Kürt kadınlarının durumlarına yönelik yapılan bilgilendirmeden sonra, ortak çalışmalar üzerinde görüş belirtildi. KOMJIN olarak, ülkedeki kadın örgütlenmesine maddi ve manevi destekleme kararı alındı.

KOMJIN'in 8 Mart Bildirisi

IRKÇILIK İNSANLIK SUÇUDUR!

Bir "8 Mart Dünya Kadınlar Günü"nü daha karşılamaya hazırlanıyoruz. Kadınların demokratik hakları için bir "başkaldırı" simgesi olan 8 Mart günü, 82 yıldır çeşitli ülkelerde, değişik boyutlarda kutlanmaktadır. Bu kutlanış, kutlanan ülkenin ve o ülke kadınının konumuna göre farklılıklar gösterir. Kimi ülkelerde olumlu gelişmelere sahne olurken, kimi ülkelerde de devlet politikalarının sonucu oluşan "insanlık suçları"nın sergilendiği bir süreç olur.

Geride bıraktığımız 8 Mart 1992 - 1993 süreci de, bir çok ülke için, böylesi insanlık suçlarının en yoğun ve vahşet verici boyutlara ulaştığı bir dönem oldu. Bir yandan çok uluslu ülkelerin dünya arenasında ayrılmaya gittiği, genel bir uluslaşma süreci ve özgürlük mücadelelerinin hız kazandığı, yeni yeni ulusal devletlerin oluştuğu; öte yandan tarihe, onarılması güç izler bırakan savaş taktiklerinin ve ırkçılığın iğrenç boyutlara vardığı bir yıl oldu. Yıl boyunca, değişik uluslara mensup insanlar hedef alındı, ırkçılığın - yabancı düşmanlığının, bir insanlık suçu olduğu unutuldu. Onbinlerce kadına, insanlık tarihinde yüzkarası olarak geçecek akıl almaz savaş yöntemleri uygulandı.

Eski Yugoslavya ve Kürdistan, bu iğrenç vahşetlerin sahnelendiği en belirgin iki ülke oldu. Dünya kamuoyu, özellikle de Batı Arenası ise, seyirci kalmakla bu taktiklerin gelişmesine dolaylı olarak destek vermiş oldu. Hırvatistan ve Bosna Hersek'te, sayıları 30 ila 50 bin arası olduğu söylenen "kadınlara tecavüz" olayı, dünya kamuoyunun suskunluğundan alınan cesaretle gerçekleşen korkunç bir eylemdir. Bu bir insanlık suçudur. Suskun kalan, tek taraflı tavır takınan bir tarafın yaptıklarını meşru gören herkesin suçudur. Kürdistan'da öteden beri varolan, adı konulmamış kirli savaşı sürdüren ve sürdürenleri görmeyenlerin de suçudur.

Bugün Kürdistan'da terör estiren T.C.'nin militarist güçleri, sadece kadınlara tecavüz etmekle kalmıyor, bütün ulusal değerleri de hedef alıyor. Sembolik sarı-kırmızı-yeşil renklerin birarada kullanılmasından, ulusal giysilerle yapılan düğünleri yasaklamaya varan tahammül-

süzlüklerini ve saldırganlıklarını sürdürüyor. Evler yakılıyor, insanlar öldürülüyor, kayboluyor, panzerler insanları eziyor, cesetlerden bile ürkütüp insanlık zırlı araçlara bağlanarak sürükleniyor. Kürdistan, artık can güvenliğinin kalmadığı, yüzlerce faili meçhul cinayetlerin işlendiği, insanların sözümona terörist oldukları gerekçesiyle rastgele tutuklandığı, sayıları binleri aşan köy ve kasabanın insansızlaştırılmaya çalışıldığı bir savaş alanı haline getirildi. Bununla yetinmeyen Türk Devleti, yıllardır Batı'ya yerleşmiş Kürtleri de yerlerinden etmek için tüm gücünü harcamakta. Yüzyıllardır birlikte yaşayan iki halkı karşı karşıya getirmek için elinden geleni yapmaktadır.

Kürt-Türk halkları arasında ekilmek istenen düşmanlık tohumları endişe verici boyutlara ulaştı. Adana, Alanya, Fethiye, İzmir gibi bir çok kente, Kürtlerin yoğun oturdukları mahallelere operasyonlar düzenleniyor, iş yerleri yağma ediliyor, cenaze törenlerinde "Türken raus" çağırışını yapan "Kürtler dışarı", "Alanya Kürtlere mezar olacak" sloganları atılıyor.

Bu, ne bir Nazi vahşetinden, ne de bir Sırp barbarlığından az tehlikeli olan bir tavır değil. İrkçilik, her yerde aynı niteliktedir.

Federal Almanya'da da, ötedenberi varolan yabancı düşmanlığı, bu yıl daha da olumsuz gelişmelere sahne oldu. Bir yıl zarfında, Naziler tarafından sayıları yüzleri aşan kundaklama, yakma ve saldırı eylemleri gerçekleştirildi. Çoğunluğunu Türkiyelilerin oluşturduğu 17 kişi öldürüldü.

KOMJIN olarak, bütün bu vahşetleri, savaş taktiği haline dönüşen tecavüz olaylarını, Kürdistan'da ilan edilmemiş kirli savaşı ve iç hareketi, ırkçılık temeline dayalı tüm saldırıları, yaratılmak istenen halkların düşmanlığını kınıyor. Dünya Kadınlar Günü'nde, başta dünya kadınları olmak üzere, tüm demokrat ve yurtsever insanları duyarlı olmaya, insanlık suçu işlenmesini engellemeye, düşmanlığa karşı, dostluğu geliştirmeye çağırıyoruz!

Mart 1993

KOMJIN - Yekitiya Jinên Kurdistan